

CAN YOU ANSWER THESE QUESTIONS?

1. Where was Rabbi Nachman of Bratzlav born and raised and how did it shape his life?
2. Where did R. Nachman achieve his primary spiritual heights?
3. How did R. Nachman's trip to Eretz Yisrael affect him?
4. Why did he visit R. Shneur Zalman in Liozna?
5. Why did R. Nachman move to Bratzlov?

This and much more will be addressed in the second lecture of this series: "The Controversial Genius: The Life and Times of Rabbi Nachman of Bratzlov".

To derive maximum benefit from this lecture, keep these questions in mind as you listen to the tape and read through the outline. Go back to these questions once again at the end of the lecture and see how well you answer them.

PLEASE NOTE: This outline and source book was designed as a powerful tool to help you appreciate and understand the basis of Jewish History. Although the lectures can be listened to without the use of the outline, we advise you to read the outline to enhance your comprehension. Use it as well as a handy reference guide and for quick review.

THE EPIC OF THE ETERNAL PEOPLE

Presented by Rabbi Shmuel Irons

Series X Lecture #2

THE CONTROVERSIAL GENIUS: THE LIFE AND TIMES OF RABBI NACHMAN OF BRATZLAV

I. Rav Nachman's Early Life

A.

(1) לידתו היתה בקהלת קדש מזיבוז', ונכנס לברית מילה בשבת הגדול. וכל שנותיו היו כפי הנשמע בערך ארבעים שנה פחות מעט. כי בשנת הארבעים נפטר ונסתלק למעלה למעלה בירח האתנים בחג ביום שלישי יום רביעי של סוכות ח"י תשרי תקע"א באומין העיר אשר בחר בה בחיים חיותו לשכב שם. . . . ואחר-כך שמעתי ששנותיו לא היו כי אם שלשים ושמונה שנה וחצי וכפי הנראה כך האמת. (ידוע כי בשנת תקל"ב היה ראש חדש ניסן בשבת וזה היום שנולד בו רבנו זכרונו לברכה לשני הדעות הנ"ל. ס' חיי מוהר"ן ס' ק"ד

[R. Nachman] was born in the holy community of Mezhebezh and he entered the covenant of Abraham on Shabbos HaGadol. According to reports, he was slightly less than forty years of age when he passed away, in the month of Tishrei, on Tuesday, the fourth day of Sukkos, in the year 5571 (1810), in the city of Uman, the city which he chose to be his final resting place. . . . Afterwards, I heard a report that he lived to be only thirty eight and half. It seems to me that report reflects the truth. **Chayay Moharan #104**

(2) שמעתי מפיו הקדוש בעת שדבר עמנו מגדל הענין של ספורי מעשיות מצדיקים, שנדפס בספריו הקדושים (בסימן רל"ד חלק א'). ואמר אז שהוא בעצמו זכרונו לברכה עקר התעוררותו לעבודת השם יתברך באמת היה על ידי ספורי מעשיות מצדיקים. וספר שבבית אביו ואמו הצדיקים זכרונו לברכה היו שכיחים שם כל הצדיקים. כי כל הצדיקים היו מצויים בקהלת מעז'בוז' מחמת שהוא מקום הבעל שם טוב זכרונו לברכה. ורובם ככולם התאכסנו בבית אביו זכרונו לברכה, ושמע הרבה מעשיות מצדיקים ועל ידי זה היה עיקר התעוררותו להשם יתברך עד שזכה למה שזכה: ס' שיחות מוהר"ן ס' קל"ח

I heard from his holy mouth . . . that the essential inspiration that he received that influenced him to devote his life to the service of Hashem was through hearing stories about the tzaddikim (Hassidic masters). He told us that the house of his righteous parents was frequented by all of the tzaddikim, as they used to come and visit Mezhebezh, the resting place of the Baal Shem Tov, of blessed memory and, with rare exception, they used to stay at his father's home. As a result, he heard many stories of the tzaddikim. It was through these stories that he gained the inspiration to serve Hashem and to eventually become what he became. **Sichos Moharan #138**

(3) גם בהיותו יושב לפני רבו ללמד בימי קטנותו היה רוצה תמיד לקים (תהלים ט"ז ח): "שויתי ה' לנגדי תמיד" והיה מתיגע לציר נגד עיניו שם הוי"ה ברוך הוא, ומחמת שהיתה מחשבתו טרודה בזה לא היה יודע מה שלומד והיה רבו כועס עליו. ס' שבחי מוהר"ן ב'

Even while he was still a child and sitting before his Rebbi (teacher) he always wanted to fulfill the verse (Psalms 16:8), "I constantly place Hashem before me," and would exert himself to picture in front of his eyes the name of Hashem, blessed be He. But since he was so focused on this, he didn't concentrate on his lessons and consequently didn't know them, which made his Rebbi quite angry at him. **Shivchai Moharan #2**

4) וספר שכל למודו בא לו ביגיעה גדולה כי בתחלה היה לומד משניות ולא היה מבין למודו והיה בוכה הרבה לפני השם יתברך שיאיר עיניו. והיה בוכה ובוכה כל כך עד שזכה שיוכל ללמוד משניות, וכן אחר כך למד שאר ספרים ולא היה מבין גם כן והיה בוכה ובוכה גם כן הרבה מאד עד שזכה להבינם. וכן בלמוד זהר וכתבי האר"י זכרונו לברכה היה בוכה גם כן הרבה עד שזכה להבין. ואמר: שבתחלה בכל ספר וספר שלמד לא היה מבין והיה קשה לו הרבה ולא היה יכול לעמד על פשוטן של דברים. והיה לו יסורים גדולים מזה והיה למודו ביגיעה גדולה, ואף על פי כן למד הרבה מאד. כי היה מחזק עצמו מאד והכל זכה על ידי תפלתו ובכיתו כנ"ל: ס' שבחי מוהר"ן ח'

He related that he only mastered his studies after great effort. When he initially studied Mishna, he failed to comprehend the material and would cry profusely before Hashem that He enlighten his eyes. He cried so intensely that he finally was able to study Mishna. Similarly, when afterwards he studied other works and couldn't understand them, he would continually cry until he merited understanding. This was also the case when he studied the Zohar and the writings of the Arizal. . . . He merited it all through the power of prayer. **Ibid. #8**

5) גם בימי קטנותו התחיל להתמיד מאד מאד בלמודו, והיה משלם להמלמד מכיסו שלשה גדולים בעד כל דף גמרא שהיה לומד עמו מלבד השכר למוד שהיה אביו משלם להמלמד. . . . וכן היה שהיה המלמד לומד עמו כמה וכמה דפיין בכל יום ויום: ס' שבחי מוהר"ן ד'

From his early childhood, he would study with great diligence. He would pay his teacher three large coins for every folio of the Talmud which he taught him. This was in addition to the regular salary that his father would pay the teacher. . . . This incentive achieved the desired effect as his teacher taught him many dapim (folios) every day. **Ibid #4**

6) והיה מתמיד בלמודו מאד ולמד הרבה מאד ש"ס ופוסקים ותנ"ך ו"עין יעקב" וספרי הזהר ותקונים וכל כתבי האר"י זכרונו לברכה ושאר ספרים הרבה מאד וספרי מוסר הרבה מאד. ואמר: שכל הספרים קטנים המדברים ממוסר כולם היו בבית אביו ולמד מכולם. גם למד הרבה "ראשית חכמה" ואמר בפרוש: שלמד את ספר "ראשית חכמה" פעמים אין מספר: וגדל בקיאותו בכל הספרים כפי מה שראינו בעינינו קצת היה בלי שיעור ובפרט בספרי תנ"ך ו"עין יעקב" וכל כתבי האר"י וספרי הזהר ותקונים לא נמצא דוגמתו בעולם. כי כל התורה כולה היתה מוכנת לפניו ושגור בפיו כשולחן הערוך ממש, כדבר המונח לפני האדם לפני עיניו שיכול לקח לעצמו מה שירצה, כן ממש היו כל הספרים הקדושים מוכנים לפני עיניו שכלו הקדוש בכל עת שרצה. וקצת מזה יכולים לראות ולהבין בספריו הקדושים: ס' שבחי מוהר"ן ז'

He was extremely diligent in his studies and spent much time studying the Talmud, Poskim, Tanach (the Hebrew Bible), Eyn Yaakov (the Agadata of the Talmud), Zohar and Tikunim, all of the writings of the Arizal, and many other works of Torah literature and Mussar. He said that his father possessed in his library all of the small works of Mussar and that he studied them all. He also spent much time learning the Sefer Raishis Chochma and stated that he studied it thoroughly countless times. His mastery of all of these works, according to the limited extent of what we saw, was immeasurable, especially in Tanach and Eyn Yaakov, all of the writings of the Arizal, the Zohar and Tikunim. He was [truly] without an equal. For the entire Torah was completely arranged in his mind and flowed from him without hesitation. . . . **Ibid. #7**

(7) אך עיקר עבודתו אשר על ידה זכה למה שזכה היה רק רבוי התפלות והתחנות והבקשות והרצויים והפיוסים שהיה רגיל מאד להתפלל ולהתחנן לפניו יתברך. והיה מרצה ומפיס אותו יתברך בכמה מיני תחנות ובקשות שיזכהו ברחמיו לקרבו לעבודתו יתברך. ועיקר מה שהועיל לו היו התפלות שהתפלל בלשון אשכנז, שהיה רגיל מאד ליחד לו איזה מקום שמצא שאין שם בני אדם והיה מפרש שיחתו לפני השם יתברך בלשון שמדברים בו, דהיינו בלשון אשכנז. והיה מרצה ומפייס אותו יתברך ומבקש ומתחנן לפניו יתברך בכמה וכמה מיני טענות ואמתלאות שראוי לו יתברך שיקרבו לעבודתו, והיה רגיל בזה מאד מאד והיה מבלה ימים ושנים על זה: גם היה מטמין עצמו על גבי בית אביו תחת הגג, שהיה שם כמו חדר במחיצה של קנים שמחזיקין שם תבן ומספוא ושם היה מטמין עצמו והיה אומר תהלים והיה צועק בלחש להשם יתברך שיזכהו לקרבו אליו יתברך: והכלל שכל המיני בקשות שבעולם שנמצאים באיזה ספר שיהיה המצוי בינינו הכל כאשר לכל לא הניח שום תחנה ובקשה שלא אמרה כמה וכמה פעמים הן תהלים וספר "שערי ציון" והבקשות הנדפסים בהסדורים הגדולים ושאר מיני בקשות ותחנות ואפלו התחנות הנדפסים בלשון אשכנז – כולם לא הניח מלאמרם, והיה רגיל לומר כל התחנות שאחר מעמדות הנדפסים אחר כל יום ויום והוא היה רגיל לומר כל התחנות כולם של כל הימים בפעם אחד. . . . ומלבד כל זה העקר היה מה שהיה מתפלל מעצמו, דהיינו מה שהיה רגיל לדבר מלבו לפני השם יתברך בלשון אשכנז, שהיה מתפלל וטוען לפני השם יתברך בכמה וכמה מיני טענות ותחנות ובקשות שאמר מדעתו ומלבו כנ"ל שיזכהו השם יתברך לעבודתו. וזהו העקר מה שהועיל לו לזכות למה שזכה, כך שמענו מפיו הקדוש בפרוש. שם י'

His efforts in Avodah (Divine service), however, and through which he merited his [lofty levels], were concentrated in prayer of all kinds, i.e. tefilos, techinos, bakoshos, ritzuim, and piusim, which he constantly prayed and pleaded before Hashem. He sought His favor and good will, through the many forms of his prayers, to influence Hashem that He bring him closer to His service. His most potent prayers were those that he prayed in Yiddish. For that, he would designate a secluded area, away from other people, and would express himself in the vernacular and would plead before Him using all kinds of arguments and excuses to convince Him to bring him closer to Hashem's service. His days and years were devoted to this activity. [As a child,] he would seclude himself in the attic of his father's house, right below the roof, in a room whose wall was made of reeds, which was used to store straw and animal fodder, and say Psalms. He would cry out quietly to Hashem that He give him the merit of bringing him close to Him. He prayed in any manner and text that was available to him, i.e. Psalms, Sefer Shaarei Tzion (a collection of prayers and tikkunim based upon the writings of the Arizal), the special prayers that

were printed in the large Siddurim (prayer books), anything he could get his hands on, including special prayers in Yiddish. . . . Besides all of that, he would compose his own prayers in Yiddish and would pray and plead before Hashem that he give him the merit of serving Him. I expressly heard from him that that which he merited was due to these prayers. **Ibid. #10**

(8) והיה עושה כל מיני עבודות פשוטות של עבודת השם בלי שום חכמות והכל בהצנע גדול. ותכף כשיצא לחוץ היה עושה בכונה כל מיני מעשה נערות כל מיני שחוק וקפיצות ושאר ענינים כאלו שקורין (פאר שייטקייט) עד שלא היה יכול לבוא על דעת שום אדם שהוא רוצה בעבודת השם. ובתחלה בימי ילדותו היה נוהג שהיה לוקח איזה גדולים והחליפם על טפלים ונכנס לבית הכנסת בהצנע דרך חלון וכיוצא ולקח עמו הספר "שערי ציון" ואמר הלשם יחוד של עשית מצוה ולקח טפל אחד והשליכה לתוך המתן בסתר. . . . ועשה כמה פעמים עד שהשליך כל הפרוטות לתוך המתן בסתר, ועל כל פרוטה ופרוטה אמר הלשם יחוד הנ"ל. וכונתו היה כדי שיעשה מצוות רבות כי עבודתו היה בפשיטות גמור בלי שום חכמות כלל: וכן היה עושה ועובד את השם יתברך בכל מיני עבודות פשוטות לגמרי בלי שום חכמות כלל אף על פי שבאמת היה חכם גדול ומפולג בחכמה מאד מאד גם בימי קטנותו ובימי נעוריו כאשר היה מפורסם לכל מכיריו, אף על פי כן לא השתמש בשום חכמה כלל בעבודת השם רק היה נוהג לעשות כל העבודות הפשוטות שבעולם. והיינו למוד התורה הרבה, מצוות מעשיות, ורבות תפלות ובקשות ורבות התבודדות מאד לדבר ולפרש שיחתו לפניו יתברך כנ"ל וכיוצא בזה. וזה היה עקר חכמתו הגדולה מאד, כי מעצם הפלגת חכמתו זכה תכף לחכמה זו שאין צריכים שום חכמה כלל בעבודת השם. כי זה עקר החכמה הגדולה מן הכל (כמבאר בדברינו כמה פעמים) שלא להיות שום חכם בעבודת השם רק בתמימות ובפשיטות בלי שום חכמות כלל: ס' שבחי מוהר"ן י"ג

He would perform all of his Divine service in a simple manner, without any chochmos (sophistication or Kabbalistic formulation), and in secrecy. Once he was outside, [in public view,] he would intentionally act immaturely and participate in all kinds of playful and wild acts to such an extent that no one would entertain the thought that he had any desire to serve Hashem. Early in his youth, he would take some large coins and convert them into small change and would secretly make his way into the synagogue through a window or some similar manner and would take the Sefer Shaarei Tzion and would say, "L'Shem Yichud" (for the specific intention) of performing this act as a mitzvah and would take one of the small coins and toss it into the receptacle marked, "Matan b'seser" . . . He would do this over and over again in the same manner until he had tossed all of his coins into the container. His intention was to perform as many mitzvos as possible, for his approach to Divine service was very simplistic. Even though he was a tremendous scholar and he possessed an extraordinary measure of wisdom, even when he was very young, as is well known, he continued to serve Hashem in this simple manner, i.e. learning much Torah, performing the mitzvos, spending much time in prayer and in seclusion where he would intimately talk to Hashem. This was indeed a product of his great wisdom. He realized that one should approach Hashem with simplicity without a show of wisdom. . . . **Ibid. #13**

9) בהיותו בימי קטנותו בא על דעתו לפרש מהעולם ורצה לשבר תאות אכילה, אך עדין היה בשכל קטן ונדמה לו שזה אי אפשר שיניח מאכילתו כפי מה שהיה רגיל לאכל בבקר ובצהרים וכו'. על כן ישב עצמו שיהיה בולע כל מה שיאכל דהיינו שלא יהיה לו עס מה שיאכל רק יבלע כמות שהוא כדי שלא ירגיש שום טעם באכילתו. ועשה כן ועלה נפחות בצוארו שקורין (גישוואלין). ואמר שהיה אז רק בן ששה שנים. והנהגה זו שמעתי לדבר גדול מצדיק גדול מאד מאד שנהג כך שהיה בולע אכילתו בלי לעיסה, אך הוא זכרונו לברכה נהג כך בהיותו בן ששה שנים: ס' שבחי מוהר"ן א'

When he was yet a child, he decided to abstain from the pleasures of this world and to rid himself of his desire for food. Because he was still immature, he felt that it would be impossible for him to eat any less than what he was accustomed and, as a consequence, he decided to swallow his food without first chewing it in order that he feel no pleasure. As a result, the unchewed food caused an irritation of the throat and esophagus and it swelled up. He said that he was only six at the time. . . . **Ibid. #1**

01) גם היה רגיל מאד בימי קטנותו ובימי ילדותו לרוץ בכל פעם על קבר הבעל שם טוב, זכר צדיק וקדוש לברכה, לבקש מאתו שיעזרו להתקרב להשם יתברך. והיה רגיל לילך לשם בלילה. ובזמן החרף בעת שהיה הקרירות גדול מאד היה הולך לשם בלילה, ומשם חזר והלך אל המקוה. והיה שם מקוה חוץ למרחץ, ומקוה אחד בתוך המרחץ. ובחר לו לילך בהמקוה שחוץ למרחץ, בעת הקרירות גדול, וכבר היה קר לו מאד מחמת שבא מהקבר הנ"ל, כי היה דרך רחוק בין ביתו להבית עלמין, וכך מהבית עלמין למקוה. מלבד השהיות שנשתהה הרבה על הקבר. אף על פי כן אחר כל זה היה הולך דוקא לטבל בהמקוה שהיתה עומדת בחוץ, כדי לסגף עצמו. וכל זה בהצנע בלילה. ושמעתי מאחד שאמר ששמע מפיו הקדוש, שבעת שעשה הנהגות אלו, לא היה כי אם בן ששה שנים. וכל כך היה מוצנע בעבודתו מבני אדם, עד שפעם אחת הלך למקוה בבקר בחרף, ובא מהטבילה והפאות היו לחות מהמים. ותמהו עליו העולם, שבחרף יהיה האדם חופף ראשו. כי לא עלה על דעתם שהיה במקוה, רק סברו שחפף ראשו. ותמהו עליו על שחפף ראשו בקרירות כזה. והיו מחזיקים זאת למעשה נערות שלו. כי היה מוצנע מאד מאד בעבודתו. ס' שבחי מוהר"ן י"ט

When he was still a child, he would constantly visit the grave of the Baal Shem Tov, of blessed memory, to ask him to help him draw closer to Hashem. He would go there at nights, even in the winter, when it was extremely cold. Afterwards, he would go and immerse himself in the mikveh. There were actually two mikvehs [in Mezhebezh], one located inside the bathhouse and one on the outside. He chose to go to the one on the outside, even though the temperature outside was so frigid and he himself was already nearly frozen from the bitter cold, for it was quite far from his house to the cemetery as well as from the cemetery to the mikveh and he spent much time at the grave site. This he did in order to afflict himself. I heard from someone who directly heard from R. Nachman that he was only six at the time when he initiated these practices. He did all of this in such secrecy that once, in the winter, when he came back from the mikveh and his peyos (side curls) were still wet from the water, the people who observed him thought that he had just washed his hair and thought him to be immature or dimwitted to wash his hair in the middle of the winter. They had no idea that he had gone to the mikveh.

Ibid. #19

B.

(1) אחר כך נתגדל יותר וכשנעשה בר מצוה קרא אותו דודו הרב הקדוש מורנו אפרים זכר צדיק לברכה אב בית דין דקהלת קדש סידילקוב ואמר לו הפסוק (תהלים ב ז): "אני היום ילדתיך". (כי זה נאמר על היום שהאדם נעשה בר מצוה כמובא בספרים) עין רש"י שם, זהו חדש י) ואמר לו קצת מעט דברי מוסר והיה יקר בעיניו מאד מאד (תהלים קי"ט): "כמוצא שלל רב". אחר כך נכנס לחופה ותכף ביציאתו מן החופה היה מתלהב מאד ומתגעגע מאד לעבודת השם יתברך ונכנס בעבודת השם מיום אל יום: ס' שבחי מוהר"ן ג'

Afterwards, when he had matured further and had reached the age of thirteen, his uncle, the holy Rabbi, R. Ephraim, of blessed memory, the Chief Rabbi of the holy community of Sidelkov, invited him to come to him. He told him the verse (Psalms 2:7), "Today I have given birth to you," [which refers to the Bar Mitzvah, as is stated in the holy books, see Rashi, ibid. and Zohar Chadash 10] He told him some moral teachings which [R. Nachman] held in great esteem. Shortly afterwards, he entered into marriage. As soon as he got married, he was enthused with a great passion and longing to served Hashem and continued to grow spiritually day by day. **Ibid. #3**

(2) מן יום לידתו עד שנתגדל ונעשה בר מצוה עד כניסתו לחופה הכל היה בקהלת קודש מעז'בוז'. . . והנשואין שלו היו במעדוועדיוקע כי משם נשתדך עם בת הרבני הנגיד המפורסם בתורה וביראה מורינו הרב רבי אפרים ז"ל. וחותנו היה איש נכבד מאד ומיוחס מקור חוצבו היה בזאסלאב אך אחר כך נתגלגל הדבר עד שקבע ישיבתו בכפר אוסיאטין ובשאר כפרים שהם מהישוב של מעדוועדיוקע והיה מחזיק כפרים הנ"ל והיה מפורסם בשם טוב בין כל הצדיקים המפורסם שכולם נתאכנסו אצלו כי היה איש חשוב מאד. ס' חיי מוהר"ן ס' ק"ה

From the day that he was born till the time he became Bar Mitzvah (thirteen) and married, he lived in the holy community of Mezhebezh. . . . He was married in the city of Medvedevka to the daughter of the famed Rabbinic scholar and businessman, R. Ephraim, z"l. His distinguished father in law was originally from Zaslow, but eventually moved to Osiatin and the other villages which surrounded Medvedevka, which he controlled. His good name was known by all of the Tzaddikim (Hassidic Rebbes) for they would all come to him to be his guest, for he was very prestigious. **Chayei Moharan #105**

(3) ותכף ביום החופה אחר יציאתו מהחופה היה משתוקק ומתגעגע להשם יתברך וכו' ונתחבר תכף עם רבי שמעון ברבי בער. ומאז היה עוסק בעבודת השם בכפרים הנ"ל ויגע וטרח בעבודת ד' ביגיעה גדולה ובמסירת נפש. . . והיה נוסע משם לפרקים למעז'בוז' וחזר ונסע ממעז'בוז' לשם וגם היה דרכו לדבר לפרקים עם אנשים בעבודת השם והיה מעוררים מאד והמשיך את לבם להשם יתברך בהשתוקקות נמרץ מאד וברכות הימים ושנים שהיה מתענה ומתיגע מאד בעבודת השם ובהתבודדות בלי שיעור ונסיונות אין מספר והוא עדין היה יושב בכפר הנ"ל על שלחן חותנו. בתוך כך התחילו קצת אנשים להתקרב אליו קצת גם בהיותו יושב על שולחן חותנו בכפר הנ"ל. והכל היה בימי נעוריו ממש קודם היותו בן עשרים שנה כי היה זריז גדול וגם התחיל בקטנותו ממש כנזכר לעיל. חיי מוהר"ן שם

As soon as he got married, he developed a passionate desire to serve Hashem. It was then that he became close to R. Shimon b. R. Ber. From that time on, while he was in these villages, he would be engrossed in the service of Hashem and would expend superhuman effort to concentrate on it. . . . At times, he would travel to Mezhebezh and back. He would spend time trying to influence the young men of his area and would arouse in them a strong desire to serve Hashem. During this whole period, while still in his father in law's house, he would fast and toil in the service of Hashem and overcome countless challenges. He slowly began to gather a following, all of this before he reached the age of twenty. **Ibid.**

(4) ובעת שהיה יושב בבית חותנו, כשהיה חפץ לדבר עם הבעל שם טוב, זכרונו לברכה, דהיינו לילך על קברו ולבקש מאתו איזה דבר בקשה, היה רגיל לנסע לקהלת סמילא שהיה סמוך לבית חותנו. והלך על קבר הצדיק המפורסם מורנו הרב ישעיה מיאנוב, זכרונו לברכה, שהוא מונח שם. ועשה את הצדיק הנ"ל לשליח, שילך ויודיע להבעל שם טוב זכרונו לברכה את בקשתו מה שהיה צריך אז. שבחי מוהר"ן כ'

While he was still living with his father in law, when he would desire to speak to the Baal Shem Tov, z"l, he would go to the grave site of the renowned tzaddik, R. Yeshaya of Yanov, z"l, which was located in Smela, a town adjacent to Medvedevka. He would speak to the tzaddik and ask him to go and inform the Baal Shem Tov, z"l, of his request on his behalf. **Shivchei Moharan #20**

(5) בכפר אוסיאטין סמוך לעיר מעדוועדיווקע שם היה דר חמיו זכרונו לברכה. ושם היה עקר גדולו. ושם הולך נהר גדול ועליו גדלים קנה וסוף הרבה למאד מאד. היה דרכו בקדש של אדוננו מורנו ורבנו זכר צדיק וקדוש לברכה. שהיה לוקח לפעמים ספינה קטנה ושט עמה בעצמו לתוך הנהר הנ"ל. אף על פי שלא היה יכול היטב להנהיג ספינה זאת, אף על פי כן היה שט עמה עד אחורי הקנה וסוף, עד המקום שלא היו רואין אותו עוד. ושם עשה מה שעשה בעבודת השם יתברך בתפלה והתבודדות אשרי לו. כי באמת זכה למה שזכה כנראה בחוש בספריו הקדושים. שיחות מוהר"ן קי"ז

The village of Osiatin, adjacent to Medvedevka, where his father in law, z"l, lived, was where R. Nachman achieved his primary spiritual heights. At times, he would go to the large stream that was near by, which was flanked on both sides with reeds and rushes, and take a small boat and go into the water. Even though he couldn't navigate the boat very well, he would let it float down stream, past the reeds and rushes until he was out of view, where he then was involved in his spritual activities, i.e. his prayer and meditation, and thereby merited the lofty levels which he reached. **Sichos Moharan #117**

(6) בימי נעוריו כשהיה מתבודד באיזה מקום ביער או בשדה כשחזר משם היה כל העולם חדש בעיניו ונדמה לו כאלו הוא עולם אחר לגמרי ולא היה העולם נראה בעיניו כלל כאשר מקודם. חיי מוהר"ן קי"ז

In his youth, upon coming home, after having secluded himself in the forest or the field, he looked at the whole world in a new light, entirely different from how he had previously viewed it. **Chayei Moharan #107**

(7) שמעתי בשמו מכבר שספר, שלמד כל הארבעה שולחן ערוך שלש פעמים. פעם אחת כפשוטו, ופעם שני למד וגמר אותם והיה יודע בכל דין ודין מארבעה שולחן ערוך השרש שלו בגמרא פרוש רש"י ותוספות, ופעם שלישי למד וגמר אותם וזכה לידע בכל דין ודין סוד הכונה של הדין מפני מה הדין כך על פי סוד. וכפי הנשמע כל זה היה בימי נעוריו כי אחר כך חזר וגמר אותם עוד כמה פעמים: ודרכו היה תמיד שהיה לומד הרבה הרבה כל ימיו עד הסוף אפלו בעת החולאת הכבד שהיה לו בסוף. ואף על פי שהיה עליו טרחא דצבורא שהיה עוסק הרבה עמנו ועם כל אנשיו לקרבם לעבודת ד'. וליתן לנו עצות בכל עסקינו וכו' וכו', וגם מוחו היה משוטט תמיד בהשגות גבוהות ונוראות תמיד וכו' וכו', אף על פי כן היה עוסק בלמוד התורה בפשיטות הרבה בכל יום ויום. ולא היה טרוד כלל, רק תמיד היה בישוב הדעת. ובענין זה היה חדוש נפלא ואי אפשר לספר מזה כלל. ומחמת זה היה לו פנאי על כל דבר. ותמיד היה למודו במהירות גדול מאד: והיה לומד כמה דפין פוסק בשעה אחת עם כל הפרושים כולם שסביב הארבעה "שולחן ערוך" הנדפסים בכרך גדול, שהם ה"טורי זהב" וה"מגן אברהם" וה"באר הגולה" ו"פרי חדש" ו"עטרת זקנים" וכיוצא בהם בשאר החלקים. וספר שבעת שהעולם מכינים עצמן להתפלל בבקר בעת שמתחילין להתקבץ עד שמתחילין להתפלל, באותה השעה הוא לומד ארבעה דפין פוסק. וכך כל מה שלמד גמרא או פוסק וכיוצא הכל היה במהירות גדול מאד. . . . ופעם אחד חשב רבנו זכרוננו לברכה מה שהאדם צריך ללמד בכל יום עד שאין היום מספיק. דהיינו לגמר בכל שנה ש"ס עם הרי"ף והרא"ש, וארבעה שולחן ערוך הגדולים, וכל המדרשים כולם, וכל ספרי הזהר ותקונים וזהר חדש, וכל ספרי קבלה מהאר"י זכרוננו לברכה. גם צריכין ללמד איזה שעות ביום בקצת עיון. ועוד חשב הרבה דברים. גם צריכין לומר תהלים בכל יום, ותחנונות ובקשות הרבה הרבה. ואז ספר הרבה מענין זה שצריכין ללמד במהירות גדול ובזריזות ולבלב לבלב דעתו בדקדוקים הרבה מענין לענין. והדברים הללו הם בדוקים ומנוסים: גם לא היה מצוה לחזר תכף על למודו רק רצונו תמיד היה ללמד הספר או הפוסק שלומד כסדר מראשו לסופו בזריזות, ואחר כך יתחיל פעם שני ויגמר אותו כולו. וכך פעם אחר פעם: גם אמר לבל יהיה נבהל מזה שהזהיר שצריכין ללמד כל כך בכל יום, כי גם אם אינו זוכה ללמד כל כך, אף על פי כן הוא יכול להיות איש כשר באמת. וגם כבר ספר מזה שיכולין להיות איש כשר אפילו אם אינו יכול ללמד כלל ואפלו צדיק יכולין להיות אף על פי שאינו למדן כלל, רק בעל השגה אין יכולין להיות כי אם כשהוא למדן בגמרא פרוש רש"י ותוספות. אבל איש כשר וצדיק גמור יכולין לזכות אפלו מי שהוא איש פשוט לגמרי, 'ולא עליך המלאכה לגמר ואי אתה בן חורין להבטל ממנה' (אבות ב טז): שיחות מורה"ן ע"ו

I heard that he had already related to someone that he had learned through the Shulchan Aruch three times. The first time on a simple level. The next time in greater depth, mastering the sources of all of the rulings, i.e. Gemora, Rashi, or Tosephos. The third time he learned it through, he merited to uncover the underlying Cabbalistic principles upon which they are based. According to the report, he had done all of this while still a youth, for afterwards he kept on reviewing it many times over. He would always constantly learn a tremendous amount [on a daily basis] until the very end of his life,

even during the severe sickness from which he died, even though he was heavily involved in the community, bringing us closer to the service of Hashem, and giving advice to help us in all of our affairs. . . . His mind would also be constantly active, discovering new and awesome truths. Despite all of this, he would devote much time to the study of Torah on a superficial level with complete concentration on his studies. . . . He would constantly study with astounding speed. In an hour, he would learn many folios of Posek (Shulchan Aruch) with all of the commentaries on the side, i.e. Turei Zahav, Mogen Avraham, B'er HaGolah, Pri Chadash, Ateres Z'kainim, depending on the volume. He stated that during the time that the people used to spend in preparation to daven (pray), and during the period right before they would all gather together in the synagogue, he would review four folios Posek. Everything he learned was done with alacrity. . . . One time our master, of blessed memory, enumerated all that a person should study during a day, [something for which a day clearly doesn't suffice]. He said that one should review the entire Talmud each year together with the commentaries of Rif (R. Yitzchak Alfasi), and Rosh (Rabbainu Asher ben Yechiel); Shulchan Aruch with the commentaries, all of the Medrashim, all of the Zoharic literature, i.e. Zohar, Tikkunim, Zohar Chadash, and all of the Kabbalistic writings of the Arizal. In addition, one should spend some time every day studying in depth. He also enumerated other things, i.e. one should say Tehilim every day and many special techinos [prayers]. . . . He also said that one shouldn't become alarmed that he had made the demand that one should learn so much each day because, even if one doesn't merit to study so much, he can still truly become an upright person. This is something that he had already stated, i.e. that one could become an upright individual even though he doesn't know any Torah learning at all. He could even attain the level of a tzaddik without being a lamdan (Talmudic scholar). He can't become a person with broad comprehension, however, if he is not an expert in Gemora, Rashi, and Tosephos. . . . "It is not incumbent upon you to finish the work, but neither are you free to cease from trying." (Avos 2:16) **Sichos Moharan #76**

8) והיה מתענה הרבה מאד וכמה פעמים התענה משבת לשבת והכל בימי נעוריו ממש קדם היותו בן עשרים שנה. ולפעמים התענה שני פעמים משבת לשבת רצופים זה לזה. ואף על פי שהיה "ילד שעשועים" (ירמיהו ל"א יט) ומגודל בתפנוק והיה אדם דק מאד, אף על פי כן לא היה חס על עצמו כלל, והתענה וסגף עצמו מאד, והתענה ח"י [שמונה עשרה] פעמים משבת לשבת בשנה אחת. ס' שבחי מוהר"ן ט'

He would fast repeatedly, and very often an entire week at a time, from Shabbos to Shabbos. All this he did while he was not yet twenty. At times, he fasted from Shabbos to Shabbos two times in a row. Even though he was very delicate by nature and extremely thin, he showed absolutely no concern for his physical welfare but, rather, he continually fasted and underwent self mortification. During one year, he fasted and abstained from food for the entire week eighteen times. **Shivchei Moharan #9**

9) גם כל התעניתים הרבים מאד שהתענה לא היה יודע מהם שום אדם בעולם אפלו אביו ואמו וקרוביו. רק אשתו לבד היתה יודעת מזה. והיה משיביעה שלא תגלה לשום אדם. והיה עושה כמה וכמה תחבולות להעלים ולהסתיר כל התעניתים שהתענה באופן שלא ידע מהם איש. ס' שבחי מוהר"ן י"ט

Despite the fact that he fasted so often, no one was aware of this practice, not even his father, mother or relatives. Only his wife was aware of it and he made her swear that she would not reveal it to anyone. He devised many different schemes in order to conceal and hide the fact that he was fasting. **Shivchei Moharan #19**

(01) אמר: שכמה פעמים ציר לעצמו עניני מיתה כאלו הוא מת ממש עד שהרגיש טעם מיתה ממש. גם אני שמעתי שאמר שבימי נעוריו היה מציר לעצמו מיתתו ואיך יבכו עליו וכו'. וציר לעצמו היטב כל עניני מיתה ואמר שהוא מלאכה לציר לעצמו זאת היטב: שיחות מורה"ן ק"ץ

He said that he would repeatedly picture in his mind the process of death and would concentrate on it until he truly felt what death is like. I also heard from him that, in his youth, he would imagine his own death and how they would cry at his funeral. . . . **Sichos Moharan #190**

(11) . . . שאז היה עיקר יגיעתו וטרחתו בעבודתו יתברך ביגיעה גדולה מאד והיו לו מלחמות גדולות בכל יום ובכל שעה קודם שהכניע ושבר כל מדה ומדה וכל תאוה ותאוה. חיי מורה"ן ק"ץ

R. Nachman put his essential efforts in the service of Hashem during the time that he was in Osiatin and Medvedevka. He experienced great struggles every day and even every hour until he finally subdued every defective character trait and every desire. **Chayei Moharan #109**

(21) שמעתי מרבי יודל זכר צדיק לברכה שאמר ששמע מרבנו זכרונו לברכה שהתפאר שהוא חדוש גדול בענין שבירת תאוות שאיש רך בשנים כמותו ישבר לגמרי כל כך כל התאוות זה הדבר לא נמצא כלל. כי נמצאים כמה צדיקים שיצאו מן התאוות אבל לא יצאו לגמרי עד עת זקנתם ותפס לדוגמא כמה צדיקים גדולים, ואמר שידוע שלא יצאו מן התאוות עד אשר באו בשנים. אבל איש רך בשנים כמוני בימי הנעורים והילדות ממש ישבר כל התאוות כל כך כמוני, זה אין נמצא כלל. ועין לעיל שבימי ילדותו ממש קדם שהיה בן עשרים שנה כבר שבר ובטל לגמרי כל התאוות בתכלית הבטול: והתחיל לספר אז איך הוא רחוק מכל התאוות. ואמר, שאוכל נמאס אצלו לגמרי וכשבא לו עת האכילה קשה וכבד עליו מאד, וכשנזכר מה שנעשה מן האכילה נמאס עליו מאד מאד לאכל והוא מוכרח בעת האכילה להסיח דעתו. ועל כן הוא מדבר לפעמים בשעת אכילה כדי שיוכל בהסח הדעת לחטף איזה מעט אכילה לתוך גופו בשביל קיום הגוף כי קשה ונמאס מאד עליו האכילה. ובענין תאות משגל בזה אני חדוש נפלא וכבר מבאר מזה במקום אחר. שיחות מורה"ן קע"א

I heard from R. Yudel, zt"l, that he heard from our master, z"l, that he prided himself that he was unique in that he completely subdued his desires at such a young age, something that is unprecedented. There were many Tzaddikim who rid themselves of their desires, but they accomplished this only in their old age. He then went on to cite the names of

different great Tzaddikim who successfully transcended their desires, but only at an advanced age. [He stated,] "For such a young person, like myself, to have subdued his desires while still a youth is totally unprecedented." . . . He began to relate how he was distant from any desire. He said that, for him, food is totally revolting. At meal time, it is very difficult for him to eat and when he thinks about the ultimate end product of the food, eating becomes very detestable and he forces himself to stop thinking about it. For this reason, he would often talk in the middle of the meal in order to distract his mind and to take a little into his body in order that it function. . . . He also stated that regarding curbing one's desire for marital relations that he was also unique. . . . **Sichos Moharan #171**

II. Pilgrimage to the Holy Land

A.

שאי אפשר להשיג דברים כאלו מכרס מלאה. וכמה יגיעות יגע וכמה טרחות טרח וכמה אלפים תעניתים והפסקות וכמה וכמה הפסקות שלמות משבת לשבת וכמה מיני סגופים סגף וכמה וכמה שנים התבודד בהתבודדות ופרש עצמו בכל מיני פרישות מכל מיני תאוות. וקדש עצמו בכל מיני קדשות. וביותר על הכל נתעלה ונתקדש בקדשה נוראה ועצומה על ידי קדשת ארץ ישראל אשר השליך נפשו מנגד. ונסע לארץ הקדושה בשעת מלחמה שהיו תקף מלחמות קשות וחזקות באותן המדינות. וכמה וכמה הרפתקאות דעדו עליו באותו הדרך. ד' צדיק יבחן כפשתני הזה וכו' (איתא במדרש תהלים פרק י"א: א"ר יוסי בר חנינא, פשתני הזה כשפשתנו קשה אם מקיש עליו ביותר הוא פוקע, וכשפשתנו יפה הוא מקיש עליו ביותר, למה שהיא משבחת והולכת. כך אין הקב"ה מנסה את הרשעים שאינן יכולין לעמוד, שנאמר (ישעיה נז, כ) והרשעים כים נגרשו. אך הצדיקים הוא מנסה, שנאמר, ד' צדיק יבחן. אבל רשע ואוהב חמס שנאה נפש) כי הקיפו עליו אז באותן הימים כמה מיני צרות וסכנות תכופות ורצופות. צרת הדבר רחמנא לצלן שהיה אז באותה המדינה ותקף רעש המלחמה שלא היו בטוחים בחייהם יום אחד. ושאר מיני הרפתקאות קשות בגוף ונפש וממוץ אשר אי אפשר לבאר בכתב. והשם יתברך ברחמיו נתן לו כח ברזל לסבל כל זה מה שאי אפשר לשום אדם לסבל צרות ויסורין כאלה מכל צד. עד אשר זכה לעבר בשלו' ונכנס לארץ ישראל ויצא ובא בשלו' בלי פגע. וזכה למה שזכה באתגליא ובאתכסיא. כי מלבד הנסתרות לד' אלקינו מה שזכה על ידי ארץ ישראל לדברים נעלמים מעין כל חי. גם באתגליא ראו ראינו כי היה ד' עמו. כי התורה שגלה אחר ארץ ישראל בכמה מעלות עד אין שעור נתעלית ושגבה מהתורה שגלה מקדם. אם אמנם גם מקדם תורתו הקדוש האירה פני תבל נוראות נפלאות נפלאים דברי תורתו גם מאז ומקדם. אולם. כי גבהו שמים מארץ כן גבהו דרכי תורתו שגלה לאחר ארץ ישראל, מדרכי תורתו שגלה מקדם כאשר שמענו מפיו הקדוש בפרוש כמה פעמים, וכל הספר הזה רבו ככלו הוא מהתורה שגלה לאחר שהיה בארץ ישראל. הקדמה לספר לקוטי מוהר"ן

One cannot begin to fathom his superhuman efforts to fast, very often for a week at a time, and his self mortification, and the years he spent in seclusion. . . . But even to a greater extent did he sanctify himself to an awesome degree by experiencing the sanctity of Eretz Yisrael, for which he risked his life. He traveled there at a time of war . . . and underwent a plethora of challenging experiences. It is akin to the Midrash regarding a

flax processor. [If the flax is brittle, then excessive pounding will destroy it. If, however, it is of good quality, then the more it is beaten, the better it becomes. So too, regarding people. An evil person cannot withstand excessive tests. The righteous, however, can be constantly tested and they will stand up to the tests.] . . . Through this, he merited his lofty levels in hidden spheres and in areas that were obvious. For, besides the spiritual heights which he merited, which are hidden from the view of any living creature, there were things that were obviously affected by this experience. For instance, the Torah which he revealed after his travels to Eretz Yisrael was immeasurably greater than the Torah which he revealed before that, which in itself was astounding and awesome. Most of this Sefer reflects the Torah which was revealed after his being in Eretz Yisrael.

Preface to Likutei Moharan

B.

(1) וכאשר שמעו זאת בני ביתו געו כולם בכביה ובכו כמה ימים. ולא היה לו שום רחמנות עליהם ואמר כי לא סגי בלאו הכי יהיה איך שיהיה הוא יסע בודאי, כי רובו כבר הוא שם ומעוטא בתר רובא אזלא (ואמר בזה הלשון: ווארין די גרעסטי העלפט איז שוין דארט וכו'): ואמר: "אני רוצה לנסע לארץ ישראל ואני יודע גודל המניעות והעכובים שיהיו לי על זה בלי שעור וערך. אך כל זמן שהנשמה בקרבי, כל זמן שיהיה לי רוח חיים באפי אמסר נפשי ואסע בכל כחי לשם, וכל עוד נפשי בי אסע לשם. (שמואל א ג יח): "וד' הטוב בעיניו יעשה": שבחי מוהר"ן סדר נסיעותו לא"י ו'

When his family heard of [his intended journey to Eretz Yisrael] they all broke out in tears and cried for many days. He had no compassion upon them and told them that he had no choice. Come what may, he had firmly made up his mind to travel there, for the greatest part of his being was already there. He stated, "Even though I am aware of the countless obstacles and hindrances that I will encounter, I still remain firm in my desire to travel to Eretz Yisrael. As long as my soul is within me, I will do everything that is humanly possible to get there and Hashem in turn will do what ever is right in his eyes." (See Samuel I 3:18). **Shivchei Moharan Seder Nisiuso L'Eretz Yisrael #6**

(2) קודם שבא לארץ ישראל היו לו יסורים גדולים ומניעות גדולות מאד אשר אי אפשר לבאר ולספר ובסטנבול השליך עצמו לתוך קטנות מופלג מאד אשר אין לשער. והלביש עצמו במלבוש קרוע והלך יחף ובלא כובע עליון והלך בחוץ והלך כאחד מן הפחותים שבפחותים . . . ועשה מלחמה עם שאר אנשים בדרך צחוק . . . וכיוצא בזה שאר עניני צחוק וקטנות אשר אי אפשר לבאר ולספר. גם נודמן שהיה שם בסטנבול מסביבותינו שני אנשים שהיו תחלה בארץ ישראל וחזרו אז בעת שהיה רבנו זכרונו לברכה שם בסטנבול . . . ופגעו עמו ולא הכירו אותו ועשה בחכמתו ונדמה להם כאלו הוא איש מרמה ח"ו. והיו מבזים אותו בכל מיני בזיונות כמה ימים רצופים והוא היה מקבל על עצמו כל הבזיונות ואדרבה עשה תחבולות לזה שהם יבזו אותו. ואמר רבינו ז"ל שאלו לא היה עליו זאת היינו הקטנות שהשליך עצמו לקטנות גדול הנ"ל והבזיונות הנ"ל לא היה באפשרי לבוא לארץ ישראל מחמת המניעות שהיו לו כי בכל מקום שבא לשם היה שם עפוש רחמנא לצלן ומלחמות גדולות היו אז בעולם ואנשי צרפת היו אז בסביבות א"י ורוב המניעות שהיו לו אי אפשר לספר. ואמר שהבעש"ט ז"ל והגאון ר' נפתלי ז"ל לא יכלו לבוא לא"י מחמת המניעות שהיו

להם והוא ז"ל היה עליו כל המניעות שהיו להם ועבר על כולם והקטנות הועיל לו מאד ובלא זה לא היה יכול לבוא לשם. ושמעתי בשם רבינו ז"ל שאמר כי קודם שבאים לגדלות צריכין לפול בתחלה לקטנות וא"י הוא גדלות דגדלות ע"כ לא היה יכול הבעש"ט ז"ל לבוא לא"י כי לא היה יכול לירד לתוך קטנות כזה. חיי מוהר"ן קל"ט וק"מ

Before he came to Eretz Yisrael, he suffered much pain and experienced tremendous obstacles which are too many to enumerate. In Istanbul, he affected unimaginable childish behavior. He dressed in torn clothing, went around barefoot, without a hat, wearing only a skullcap, and wandered around like the lowliest of society. . . . He engaged in mock warfare against others . . . and other similar childish games and activities, which are beyond description. It so happened that at the same time there were two men in Istanbul from our area who were on their way home from Eretz Yisrael. . . . They met him but didn't recognize him. [R. Nachman] craftily gave them the impression that he was a suspicious character, G-d forbid. For several consecutive days, they insulted him in every way. He accepted upon himself all of the insults and, on the contrary, even manipulated them so that they would humiliate him. Our master, z"l, stated that, without his self imposed extreme childishness and the above mentioned humiliations, it would have been impossible for him to have come to Eretz Yisrael due to the obstacles that were in his way. Everywhere he came, there were epidemics and major wars; the French were in the vicinity of Eretz Yisrael at the time. It is impossible to describe the many obstacles that he encountered. [R. Nachman] said that the Besht, z"l, and the Gaon, R. Naphtali, z"l, were unable to come to Eretz Yisrael because of the obstacles they encountered and he too encountered the same obstacles but he withstood them. This was to due, to great measure, to the childishness that he affected and, without it, it would have been impossible. I heard in the name of our master, z"l, that before a person can achieve gadlus (greatness) he must first fall to a level of katnus (ignobility). Since [being in] Eretz Yisrael [can bring to] the greatest of all heights, the Baal Shem Tov, z"l, was not able to come there, as he couldn't lower himself to such childish behavior. **Chayei Moharan #139, 140**

C.

והלכו משם ובאו בערב ליל זכור ברית לעיר הקדש חיפה. ועמדו אצל הר הכרמל נגד מערת אליהו. ובאשמרת הבקר אמרו כל העם סליחות בשמחה גדולה. ואחר כך התפללו תפלת שחרית, ואחר כך הלכו כולם לעיר הקדש חיפה אנשים ונשים וטף: ואז נכנס רבנו הקדוש, זכרונו לברכה, לארץ הקדושה, ובא אל המקום אשר נכסף אליו, והשתוקק אליו בהשתוקקות וכסופין וגעגועים גדולים מאד מאד, ומסר נפשו אלפים ורבות פעמים בשביל זה, והשליך נפשו מנגד עבור זה. וגדל עצם השמחה שהיה לו באותו הרגע שנכנס ועמד על אדמת הקדש, אי אפשר לשער במח. אלו כל הימים דיו וכו' לא יספיקו לבאר אפס קצה מזה. כי תכף ומיד השיג מה שהשיג. כי אמר שתכף כשהלך ארבע אמות בארץ ישראל פעל מיד מה שרצה להשיג: ואחר חצות היום הלכו למקוה, ואחר כך לבית הכנסת, ונתמהמהו עד הלילה. וכשבא רבנו, זכרונו לברכה, לביתו אל האכסניא שלו, היה לו שמחה גדולה ועצומה עד מאד. ובכל רגע ורגע אמר להאיש שהיה עמו: אשריך שזכית לכך, להיות עמי כאן. וצוה לו לקרות ולהזכיר לפניו מהצעטיל כל הנרשמים שם, דהינו כל הנלוים אליו שנתנו לו צעטליך

משמותיהם. ואכלו שם סעודת הלילה של ראש השנה, והכל בשמחה גדולה עד אחר הסעודה עד ששכבו שם לישן; ובבקר הלכו לבית הכנסת, ואחר שבאו מבית הכנסת נתעורר בו דאגה ולב נשבר מאד בלי ערך, ולא דבר מאומה עם שום בן אדם: שבחי מוהר"ן סדר נסיעותו לא"י ט"ו

They departed from Istanbul and came on the eve of "Z'chor bris" (the day before Rosh Hashana when that prayer of selichos is recited) to the holy city of Haifa. They stood near Mount Carmel opposite the cave of Eliyahu. Early in the morning, all of the people recited Selichos with great joy [for having arrived in Eretz Yisrael just in time]. Afterwards, they davened Shachris (recited the Morning Prayer) and then they all proceeded to go to the holy city of Haifa, men, women and children. It was then that our holy teacher, z"l, entered the Holy Land and came to the place which he longed for and desired with such great passion and for which he placed his life in danger so many countless times. The human brain cannot begin to fathom the depths of the joy that he felt at that moment. . . . for, all at once, as soon as he had walked but four cubits in the Holy Land, he achieved all that he had originally set out to achieve. In the early afternoon, they went to the mikveh (ritual bath) and afterwards to the synagogue and waited there until nightfall. When our master, z"l, came to his place of lodging he was bursting with joy and repeatedly told his attendant, "How fortunate you are to be with me at this moment!" He then told him to read the list of the names of his followers who had submitted their names [that he pray for them]. They ate there the Rosh Hashana meal and continued to rejoice until they fell asleep. In the morning, they went to the synagogue and, after they came home from the services, [R. Nachman] was overcome with severe depression and anxiety and didn't speak at all to anyone. **Shivchei Moharan Seder Nisiuso L'Eretz Yisrael #15**

D.

ותכף אחר ראש השנה היה רצון רבינו זכרונו לברכה לחזור תכף לביתו. ולא היה רוצה לנסע כלל לשום מקום, לא לצפת ולא לטבריה, אך האיש שהיה עמו היה כספו חזק מאד לזון עיניו במקומות ארץ ישראל. . . . אך תכף כאשר נשמע לאנשי ארץ ישראל היושבים בצפת ובטבריה שרבנו, זכרונו לברכה, הוא בחיפה, שלחו הגדולים והצדיקים אשר שם, לבקש את רבינו, זכרונו לברכה, שיסע אליהם. ובאו אנשי טבריה על יום כפור אליו, והביאו לו אגרות מגדולי הצדיקים, שכולם מבקשים אותו לבוא לטבריה על חג הסוכות. והוא לא השגיח על כל זה. . . . ובחל המועד סוכות הלכו כל העולם, וגם רבינו הלך עמם, למערה של אליהו הנביא. ושם עשו כל העולם שמחה גדולה ורקודין ומחולות. והוא לא היה שמח כלל. רק ישב שם בהכנעה גדולה ובלב נשבר. ושאל הרב רבי זאב הנ"ל את האיש שהיה עמו: מה זה ועל מה זה, שהוא בעצבות מן ראש השנה עד עתה? ד' יודע אם טוב הדבר. וגם בשמחת תורה עשו הקפות ברקודין ושמחה כנהוג, בפרט שהיו שם אנשים חסידים, והוא זכרונו לברכה היה גם כן בבית הכנסת, ולא רצה לעשות שום הקפה, רק ישב שם בהכנעה ובכפיפת ראש (כאשר דרכו היה כן על פי הרב קדם שזכה לפעל מה שהיה רוצה בכל עת ובכל שעה, שהיה לו לב נשבר מאד, בכל פעם וכו' כאשר יבאר לקמן). ואחר שמחת תורה אמר להאיש שהיה עמו: ברוך השם פעלתי מה שרציתי על צד היותר טוב ונכון, ואף על פי כן היה בדעתי להתמהמה כאן מחמת חבוב ארץ ישראל, ועכשו ברצוני לנהג נסיעות לבתינו לחוץ לארץ. על כן לך ושכר הספינה לסטנבול: ולא אבה האיש שהיה עמו לשמע אליו, ומאן לנסע לביתו,

כי אמר שרצונו להיות בטבריה וכו'. והשיב לו רבנו, זכרונו לברכה: מאחר שאתה מתאוה להיות בטבריה, לך ושכר חמורים לשם. כי דרכו היה לבלי להתעקש הרבה על שום דבר וכו'. ושכר חמורים לעיר הקדש טבריה, ובאו לשם לעת ערב. וכל הלילה הלכו אנשי טבריה לקבל פניו, זה נכנס וזה יוצא. והרבה הלבישו עצמם בבגדי שבת לכבודו ולא היה ישן כל הלילה מחמת זה. . . . ושלח אליו הרב הקדוש המפורסם מורנו הרב אברהם קליסקר זכרונו לברכה, באשר שיום הקזה הוא אצלו. על כן הוא מן הנמנע שילך אצלו לתן לו שלו'. והשיב רבנו זכרונו לברכה, שבלא זה היה בדעתו לילך אליו. ומיד הלך להצדיק הנ"ל, וקבלו בכבוד גדול מאד מאד ובאהבה יתרה ובחבה גדולה מאד מאד. וגדל האהבה והחבוב שהיה להרב הקדוש מורנו הרב אברהם הנ"ל עם כבוד רבנו הקדוש, זכרונו לברכה, אי אפשר לבאר ולספר: ושחר פניו שיתאכסן אצלו, והשיב רבנו זכרונו לברכה, שזה אי אפשר שיעמד בקביעות אצלו. אך על שבת אחת יהיה אצלו. וביום מחר שלח בשבילו, וקבלו על שבת הראשון פרשת נח ובליל שבת כפף רבנו זכרונו לברכה את ראשו שיברך אותו, וקפץ ארבע אמות ממנו לאחוריו ברעדה גדולה. ודבר בהתלהבות גדול ולא היה אפשר להבין מה שאמר. אך בסוף דבריו שמעו שאמר: איך אנו מתבישים בפני זרע הבעל שם טוב זכרונו לברכה, ולא רצה לברך אותו. אך את האיש שהיה עם רבנו זכרונו לברכה, ברך מיד כשכפף ראשו. והיה שם בשעת הסעודה שמחה גדולה ובקש הצדיק הנ"ל את רבנו, זכרונו לברכה, שיאמר תורה. ולא רצה בשום אופן, ואמר הצדיק הנ"ל בעצמו תורה. וכך היה בסעודה שניה ושלישית. ואמירת התורה של הצדיק מורנו הרב אברהם הנ"ל היה בהתלהבות גדול ובצעקה גדולה ולא נשמע שום דבור. רק לבסוף סיים כך הוא עקר עבודת הבורא יתברך. ורבנו זכרונו לברכה, היה משבח ומפאר התורה שלו בלי ערך, כמעט שאין דוגמתו: גם אנכי שמעתי מפיו הקדוש שאמר ששלמות היה רק להצדיק מורנו הרב אברהם הנ"ל. ואמר לי: הלא ראיתי כמה צדיקים, אבל שלמות הוא רק אצל הצדיק הקדוש הנ"ל: שם ט"ז-י"ח

Right after Rosh Hashana, our master, z"l, expressed his desire to immediately return back home. He had absolutely no desire to travel anyplace, not to Safed nor to Tiberias. His attendant, however, had a very strong desire to feast his eyes on the sites of Eretz Yisrael. . . . As soon as the residents of Safed and Tiberias heard that our master had arrived, the great scholars and Tzaddikim who resided there sent messengers to Haifa to beseech our master, z"l, that he travel and come to see them. The emissaries from Tiberias arrived right before Yom Kippur and brought with them letters from the great Tzaddikim that he come to them for the holiday of Sukkos. He didn't pay, [however,] any attention to their request. . . . On Chol HaMo'ed (the intermediate days of) Sukkos, the entire community, including our master, went to the cave of Eliyahu HaNavi (Elijah, the prophet) and rejoiced, danced and formed circles. [R. Nachman, however,] did not feel any joy. He just sat there with great humility and with a broken heart. Rabbi Zev [Wolf of Charni-Ostrov, a distinguished disciple of the Magid of Mezrich, who was with the group who had arrived from Istanbul took notice and] asked [R. Nachman's] attendant, why he continued to be so despondent. . . . Even on Simchas Torah, while everyone was in the midst of the customary dancing and rejoicing, especially the Chasidim who were present, [R. Nachman], z"l, who was also present, did not participate but sat there in humility and with a bent head (submissive posture), as was his custom before he merited to effect that which he desired. After Simchas Torah, he told his attendant, "Blessed be Hashem, for I accomplished that which I desired in the best possible manner. Even though I had

previously decided to tarry a little longer because of my deep feelings towards Eretz Yisrael, I now want to travel back home. Therefore, go and book passage on a boat which will be traveling to Istanbul." The attendant had no desire to listen to him and immediately go back home, for he wanted to be in Tiberias etc. Our master, z"l, replied, "Since you have such a strong desire to be in Tiberias, go and hire donkey drivers to take us there," (as [R. Nachman] would never stubbornly persist to have his own way). [The attendant] went ahead and hired the donkey drivers and the entourage arrived [in Tiberias] before nightfall. Throughout the entire night, residents of Tiberias came to his lodging; as soon as one left, another arrived. Many of them expressly put on their Shabbos clothes in his honor. As a result, [R. Nachman] did not sleep the entire night. . . . The famed holy Rabbi, R. Avraham of Kalisk, z"l, sent him a message excusing himself for not personally coming, as he had only recently undergone a medical procedure (blood letting). Our master, z"l, replied that he was planning, in any case, to personally visit him. Soon afterwards, [R. Nachman] went to that tzaddik who received him very graciously and with great love and affection. One cannot begin to relate the intense love and endearment that R. Avraham had for our honored master, z"l. [R. Avraham] beseeched [R. Nachman] to stay with him but he declined to stay permanently with him. He did accept, however, his invitation to stay with him for one Shabbos. The next day [R. Avraham] sent someone to pick him up and hosted him for the very first Shabbos, Shabbos Parshas Noach. On the night of Shabbos, our master bent his head so that [R. Avraham] should bless him, but [R. Avraham] jumped back four cubits with great trepidation and spoke with such emotion that it was impossible to understand him. He only understood his final remark, "O how we are embarrassed to be in the presence of the progeny of the Baal Shem Tov, z"l." [Consequently,] he refused to bless him. He did agree, however, to bless [R. Nachman's] attendant who [also] bent his head towards him. There was great joy at that meal and the tzaddik, [R. Avraham,] asked our master to deliver a Torah discourse. He refused, however, in no uncertain terms, and the tzaddik, [R. Avraham,] himself delivered the discourse. The same pattern was repeated for the second and third meals. The tzaddik, our master, R. Avraham, delivered his discourses with great passion and in a loud shrieking voice. As a result, nothing could be clearly understood. Only at the very end did he [clearly] finish off his discourse with the words, "This is the essence of the service of the Creator." Our master, z"l, would praise and acclaim his Torah insights, and stated that they were beyond comparison and there is almost no one like them. I also heard from him . . . , "I have seen many Tzaddikim but only the holy tzaddik R. Avraham actually achieved perfection." **Ibid. #16-18**

E.

והלך רבנו זכרונו לברכה, שם על קבר זקנו רבי נחמן זכרונו לברכה. וגם שכרו חמורים ונסעו על כל המערות. . . . ואז צוה רבנו להאיש שהיה עמו שיסע לחיפה לשכר ספינה לחוץ לארץ. ובבואו לשם לשכר, בתוך כך בא ספינה עם הרב הגאון החסיד המפורסם דקהלת שפיטובקע וגם שלוחי דרבנן. ואז היתה המעשה שהיו יראים לקבל בעצמם המעות מחמת המסור הנזכר לעיל, והוכרחו למסר המעות הכל ליד האיש שהיה עם רבנו וכו' כנזכר לעיל. אזי הוכרח האיש הנ"ל לחזר לטבריה עם המעות. ובבואו לטבריה אמר רבנו זכרונו לברכה: מן הסתם רצון השם שנהיה בארץ ישראל עוד איזה זמן: ואמר רבנו, זכרונו לברכה: שישכרו לו חמורים לילך לירושלים עיר הקדש. וכששמע זאת הצדיק הקליסקר בקש מאתו שלא ילך.

וכאשר בא הצדיק השפיטובקער לטבריה עשה סעודה גדולה בלילה עבור רבנו זכרונו לברכה, וחכב אותו מאד. ודברו ביחוד, ולא שמע שום אדם מה שדברו יחד. ועשה רבנו זכרונו לברכה, שלו' בין הרב הקדוש דשפיטובקע ובין הרב הקדוש הקליסקר: ואחר זמן קצר נפל שם דבר בעיר, והוכרח לברח מאכסניא שלו לאכסניא אחרת. ואחר כך נפל שם הדבר גם כן, והוכרח לברח מטבריה. ובריחתו מטבריה בעת הדבר רחמנא לצלן היה בסכנה גדולה מאד, כי השער של החומה היה סגור, והיה מוכרח לברח דרך המערה עד שבא אל החומה אצל שפת כנרת. ורצה לעלות על החומה ולירד משם כדי לצאת על ידי זה מן העיר. והיה כאשר עלה על החומה ועבר ובא על צד השני כלפי חוץ, הסתכל והנה הים תחתיו והוא היה תלוי ועומד על ידיו ועל רגליו על החומה למעלה ותחתיו היה הים, ונשא לבו להשם יתברך, והצילו ברחמיו. ויצא משם בשלו' עד שבא לעיר הקדושה צפת, וישבו שם ימים אחדים עד שנשמע שהצרפת יבוא בקרוב לעכו: שם י"ט

Our master, z"l, went to the grave site of his grandfather, Rabbi Nachman [Horodenker], z"l. He also hired donkey drivers and they traveled to all of the [burial] caves. . . . Then [finally] our master ordered his attendant to go to Haifa and book passage on a boat that would take him out of the country. While the attendant was there, a ship arrived bringing the renowned Gaon and chasid of the community of Shepitovka as well as Rabbinic emissaries, [who were returning from their fund raising mission]. They were afraid, however, to bring the money that they raised back to Tiberias as there was a [feared] informant there at the time. They were forced to hand over their money to [R. Nachman's] attendant [who was above suspicion]. . . . As a result, [before he was able to rent space in the boat,] he was forced to return to Tiberias with the money. When he came back to Tiberias, our master, z"l, said, "It seems that Hashem still wants us to remain in Eretz Yisrael for a while." He then told him to hire donkey drivers to take him to Jerusalem, the holy city. When the saintly Rav of Kalisk heard of this, he beseeched him not to go there. When the Tzaddik of Shepitovka came to Tiberias, he made a great feast that night in honor of our master, z"l, and showed him much endearment. They then spoke in private, no one was present at the time. But as a result, our master made peace between the holy Rav of Shepitovka and the holy Rav of Kalisk. Shortly afterwards, an epidemic broke out in the city and he was forced to flee his lodging and seek another lodging. Afterwards, the plague spread there as well and he was forced to flee Tiberias. His flight from Tiberias in the midst of an epidemic was fraught with danger, for the city's gate was locked and he was forced to evacuate the city via a cave that led to the city's wall which was adjacent to the shore of the Kineret. He wanted to climb up to the top of the wall and go down from there to the other side. As he was about to descend, and he was hanging on the other side of the wall, he took a look and realized that the sea was right below him. He then lifted his heart to Hashem and Hashem saved him in his mercy. He departed the city in peace and made his way to the holy city of Safed where he stayed a few days until he received the report that the French were about to attack Acre. **Ibid.**
#19

F.

(1) וגדל עצם הסכנות שהיה להם בחזירתם אי אפשר לספר. כי היו על הספינה הזו של מלחמה שהיתה מלאה ישמעאלים. והם היו רק שני יהודים לבד. ודרך הישמעאלים, בפרט אנשי מלחמה, לתפס יהודים ולמכרם במרחקים לעבדים. והיה לרבנו זכרונו לברכה פחד גדול

מזה. . . . ובאה הספינה והגיעה אור לארבעה עשר בניסן לדרך גדול שעומד על אי הים ושם עיר גדולה לאלקים ושמה ראדיש (רודוס), והכירו שזה עיר של ישראל. והיה להם שמחה גדולה, כי יוכלו לקנות כאן מצות לפסח וארבע כוסות. שם כ"ב

The immensity of the danger in which they found themselves on their return is indescribable. The ship that they boarded was actually a warship which was filled with Turks. They were the only Jews on board. The Turks, especially Turkish fighters, would as a rule abduct Jews and sell them at a distant port as slaves. Our master, z"l, was greatly fearful of this. . . . The ship arrived on the fourteenth day of Nissan on the island of Rhodes. They realized that it was inhabited by Jews and they could purchase there matzos for Passover and the four cups. **Ibid. #22**

(2) וביום ראשון דחל המועד הלך האיש להחכם וצוה לו החכם לקח בגנבה כל המעות שלהם ולהביאו העיר, כדי שלא יגזל מהם מעותיהם. ועשה כך. אחר כך הלך החכם עם שני גבירים ואמרו להקפיטן: תן לנו שני הנפשות הללו, והשיב להם: מה שייכות יש לכם לנפשות האלה? אני מהפקר זכיתי בהם! וספר להם את כל התלאות אשר מצאתם בדרך. ואמר: ולא זאת בלבד מה שאני מספר לכם, אלא שכמעט לא היה רגע בלא פגע. ואלו הנפשות כבר היינו יכולים לטבעם בים או למכרם לישמעאלים וכל המעות והחפצים שלהם היו הכל שלנו באין פוצה פה ומצפצף כלל. אך מה לעשות כי מזלם גדול עד לב השמים, כי לא די שהשם יתברך עשה להם נס כזה שבמזלם הגיע פתאם הספינה לפה, אף גם זאת נעשה להם נס בתוך נס שהשם יתברך הסיר לבי וסכל את דעתי עד שלקחתי את אחד מהם לתוך העיר הזאת. ועכשו בודאי שוב איני רשאי אפלו לקח מעותיהם, רק כדי שלא יתרעמו העבדים שלי, תנו לי מאתים טאלער וקחו אותם מעל הספינה. וכך היה, שנתנו לו מיד כמו שאמר, והצילו אותם מיד הגזלנים, ממות לחיים, משעבוד לגאולה: שם כ"ד

On the first day of Chol HaMo'ed, [R. Nachman's] attendant went to the Chacham (Chief Rabbi) who ordered him to secretly remove all of their money from the ship and bring it into the city, so that the [Turks] would not steal their money, and he complied. Afterwards, the Chacham, together with two wealthy members of the community, spoke with the ship's captain and said, "Deliver us these two souls." He replied, "What connection do you have with these people? I took possession of them myself!" He then proceeded to give them a detailed account of the difficulties that they encountered on the way and told them, "That is not all. There wasn't an instant that they didn't experience danger. We could have drowned these souls or sold them to Moslems and taken possession of all of their belongings and money and no one would have said anything in protest. But what can we do, for they carry with them a mazal (good fortune) that reaches unto the heart of the Heavens. Not only did G-d make a miracle on their behalf so that the ship arrived here so quickly, but G-d also took control of my mind and my better judgment and I let one of them enter this city. Because of [all of] this, I certainly have no right to take their money. To pacify my servants, however, give me two hundred thaler and take them off the ship." And that is what happened. They immediately gave him the money, as he demanded, and they saved them from death or slavery. **Ibid. #24**

G.

(1) ואחר החג שכרו להם ספינה לסטנבול. ונתנו להם אגרת, אולי חס ושלוי' יודמן להם עוד איזה סבה, שיעמדו בעזרם בכל עיר ועיר. והלכו עם ספינה זו ושם היו גרעקין הרבה והיה בהם עפוש. והם לא ידעו, אך ראו שמתים על הספינה. וברוך ד' שהיה רוח סערה ונשא הספינה במהירות לקהלת קדש סטנבול. ואף על פי שהיה להם יסורים מחמת זעפת הים ומחמת שפרכה הספינה כל כך במהירות, אך אף על פי כן היה להם לטובה שעברו במהירות ובאו ביום השלישי לקהלת קדש סטנבול. והיו שם עשרה ימים. . . . והלכו על הים מסטנבול לגלץ. והגיעו לאיזה עיר על איי הים, ושם לקחו אותם לבית האסורים והוכרחו לתן ארבעה אדומים בעד כל נפש. ומשם והלאה לא ארע להם שום דבר, רק זעפת הים היה כמה פעמים. וספינה אחת מלאה גרעקין נשכרה ונטבעה ולא נשארו מהם כי אם מעט דמעט. וד' ברחמיו הנחם למחוז חפצם ועברו בשלוי' עד שבאו לגלץ בשלום על חג השבועות: שם כ"ה

After the holiday [of Passover], they booked passage on a ship going to Istanbul and the community gave them a letter of recommendation so that if they would be in need of assistance, G-d forbid, the Jews in whichever city they would find themselves would help them out. Unbeknownst to them, the ship which they took was filled with many Greeks amongst whom an epidemic had broken out. Although they were unaware of the reason, they saw that people were dying on the ship. Blessed be Hashem that a strong wind swiftly carried them to port and they arrived on Tuesday in the holy community of Istanbul. They were there for the next ten days . . . and then traveled towards the city of Galati (Romania, on the Danube). When the ship reached a city on an island (Seprans Island) in the middle of the Black Sea, they were taken off the ship and placed in a prison and were each forced to pay four rubles as ransom. Except for turbulence on the sea, which occurred several times, the trip afterwards was without incident. A ship full of Greeks that was traveling nearby sunk, however, drowning nearly all the passengers. Hashem in his compassion led [the master and his attendant] to their destination and they arrived in peace for the holiday of Shavuos. **Ibid. #25**

(2) ובנסיעתם מגלץ לביתם נסעו דרך קהלת קדש יאס והיה שם עפוש גדול והיה להם יסורים גדולים בכל עיר ועיר ובכל כפר וכפר. וגם היה קשה לעבר הגרעניץ (הגבול) מחמת זה כי אז לא הועיל אפלו עמידת קאראן טאן (מחנה הסגר שלתוכו מכנסים הבאים מחוץ לארץ למניעת מחלות) מחמת זה ממקומות כאלה. והשם יתברך היה בעזרם ונצולו מהכל, מדבר וחרב ורעב וצמאון ושבי דכולהו הוּוּ בהוּ. ובחסד השם נמלטו מכולם ובאו לביתם בשלום 'שלום בגופו שלוי' בממונו שלוי' בתורתו' כי זכה להשגה נפלאה בארץ ישראל גבהה ועצומה מאד עד אין סוף ואין תכלית: שם כ"ו

They traveled home from Galati by way of Iasi (Romania), but there was an epidemic there at the time. Everywhere they went, from city to city and town to town, they experienced great suffering. It was also difficult for them to cross the border because of the widespread epidemic [because the border guards were reluctant to let anyone] coming from those areas [through] even if they were willing to remain quarantined [for the requisite time]. Hashem, however, aided them and they were saved from all difficulties, i.e. the plagues, war, starvation, thirst, and captivity, which they experienced. Through Hashem's kindness they . . . returned in peace in all aspects, physically, materially, and spiritually, for he merited in Eretz Yisrael to reach infinitely lofty heights. **Ibid. #26**

H.

וגדל עצם הפלגת מדת טובו היה מפורסם לכל מכיריו כי היה רק כולו טוב בלי שום צד קפדה וכעס כלל רק כולו טוב. וזה זכה בארץ ישראל כנ"ל וכבר מבאר בספריו הקדושים תורה על זה שדיקא בארץ ישראל זוכין לבחינת זו שהוא בחינת ארץ אפים הפך כעס וחרון אף. ושבשביל זה נתאוה משה רבנו לארץ ישראל וכו' כמו שכתוב (שמות ל"ד) "וימהר משה ויקד ארצה" ודרשו רבותינו, זכרונם לברכה (סנהדרין קיא): 'מה ראה – ארץ אפים ראה' וכו' עין שם: שבחי מוהר"ן כ"ב

To all who knew him, he was renown for his extraordinary innate goodness, for he was the embodiment of goodness, without any hint of impatience or anger. . . . He merited this while being in Eretz Yisrael. **Shivchei Moharan #22**

III. Rav Nachman's Diplomacy

A.

גם תכף בבואו מארץ ישראל נסע לק"ק לאדי להרב החסיד הגאון המפורסם מורנו הרב שניאור זלמן זצוק"ל ודבר עמו הרבה מענין אנשי א"י כי בעת היות רבנו ז"ל בא"י שחרו פניו שם שיהיה הוא ז"ל שם. חיי מוהר"ן קי"ג

As soon as he came back from Eretz Yisrael, he traveled to the holy city of Liadi (Liozna), to the Rav, the chasid, the famed Gaon, Rav Shneur Zalman, ztk"l, and spoke to him at length regarding the situation of the people in Eretz Yisrael, for when our master, z"l, was there they prevailed upon him to be there [and speak to R. Shneur Zalman]. **Chayei Moharan #113**

B.

. . . ואין אנו יודעים מה יהיה סוף דבר מזה והנה אנחנו נבוכים בארץ מרב צער ודאגה מצפה לישועת ד' בכל עת כי עדיין לא נושענו משום מקום וגם ממדינת רייסין לא יש לנו שום ידיעה מה נעשה שם בנדון זה אחרי נסיעת כבוד תורתו לשם. . . מצפים אנו שיודעי לנו רמכ"ת בפרטיות מכל אשר עשה שם. וזאת ידע מה שנשארנו חיבים להשר הכל מוכרחים אנחנו לשם וקשה כח הסבל מזה שנוגשים אותנו בכל עת בפחדים ובמוראים ובנסים ונפלאות עד שאנו מוצאים לראות בכל עת ההכרחיות השם יתברך מזמין מקום וחכיתי לד' המסתיר פניו וקויתי לו לישועתו ובו שברתי ישוב ירחמנו כימות עניתנו כן ישמחנו. . . . מכתב מהה"ג ר' אברהם ב"ר אלכסנדר כ"ן מקאליסק הובא בחיי מוהר"ן ק"נ

. . . We don't know what the end will be. Behold we are confused here in this land due to the great suffering and anxiety that we experience. We are constantly awaiting Hashem's salvation, for we are not yet saved in any sense of the term. We also have no knowledge of what happened in Raissin (Belarus) concerning this issue after his Torah highness traveled there. . . . We are looking forward to your informing us of all that you did there. You should know that we are still in debt to the local ruler and they are all forcing us to pay and it is very difficult to bear their scare tactics. It is with miracles and wonders that [we survive and] Hashem lets us bear this constant pressure. I await Hashem who is

hiding His face from us and I have faith in His salvation and in Him do I hope. May He come back and have compassion upon us. Just as we have suffered so will He give us rejoicing. **Letter from HaRav HaGaon R. Avraham of Kalisk to R. Nachman, Chayei Moharan #150**

C.

. . . השיחה שהיתה בשעת הסעודה לענין מחלוקת הגדולה שהיה אז בין המפורסים אודות המעות של ארץ ישראל שזה אמר להתנהג כך בהצדקה של ארץ ישראל וזה אמר כך וקצתם היו בהם פניות של כבוד שזה רצה שיהיה המשולח אצלו וזה רצה שיהיה אצלו וגם בארץ ישראל יש מחלוקת גדול בענין זה כידוע לבקיאים בזה ובפרט הוא ז"ל שהיה שם בעצמו. חיי מוהר"ן מ"ז

The subject of the conversation that was held at the meal was the great controversy between some renowned [Rabbis] regarding the monies collected on behalf of the community in Eretz Yisrael. This one held a certain opinion about the distribution of the funds and the other held a different opinion. Some of them had certain personal biases as the issue affected their prestige. This one wanted the emissary to stay with him and the other wanted the emissary to stay with him. Even in Eretz Yisrael itself there was a great controversy regarding these issues as is known to those who are knowledgeable, especially [R. Nachman] z"l, who was there himself. **Chayei Moharan #47**

IV. Rav Nachman and the Shpolar Zeida

A.

(1) ובבואו לשפאליע [בחזרתו מא"י דרך אומן וטעפליק] ושם הלבישו את עצמן בלבושיהן והיה בבית הזקן דשם שנעשה א"כ מתנגד גדול עליו ואז באותו עת לא היה עדין חולק עליו הזקן הנ"ל רק אדרבה היתה ביניהם אהבה גדולה וקבל אותו הזקן הנ"ל בכבוד גדול וחבה גדולה מאד מאד. ועשה שמחה ומשתה גדול עבורו והיו יושבים על השלחן שניהם כל הלילה כולה וגם שאר אנשים שהיו חשובים אצלו כולם היו מסובים על השלחן לכבוד רבינו ז"ל והיה שם שמחה גדולה וכל שבא לביתו היה הזקן הנ"ל מקבלו לעדות והיה אומר לו תעיד עלי שאין דרכי כלל לאכול בסעודת הלילה ועכשיו מחמת עוצם אהבת האורח היקר הזה החביב והיקר עלי מאד מאד ויש לי ממנו שעשועים גדולים ותענוג גדול מבואו אלי מחמת זה אני אוכל עמו ולא ידעתי מה לעשות מחמת שמחה וכו' וגם בבקר דברו יחד באהבה וחבה גדולה. כי כל ימיהם היתה ביניהם אהבה גדולה עד עת שיצא רבנו זכרונו לברכה ממעדועדיווקע לזלאטיפאליע שזה בערך שנה ומחצה אחר שחזר רבנו ז"ל מארץ ישראל לביתו אז הלכו מלשינים והולכי רכיל ודבר לפניו מלשינות הרבה עד שנעשה לו שונא גדול ונתלבש בו מי שנתלבש בו עד שגרם מה שגרם על ידי מחלוקתו. חיי מוהר"ן קמ"ו

When they arrived in Shpola, [on their return trip from Eretz Yisrael,] they put on their own clothes, [having disguised themselves as merchants in order to cross the border]. They visited the Shpolar Zeida who was later to become a great opponent of R. Nachman. At that time, however, the Shpolar Zeida was not yet opposed to him. On the contrary, there was great love between them and the Shpolar Zeida received him with the utmost respect and affection. He made a joyous festive meal in his honor and they both

sat at the table all night together with other people who were esteemed in the Shpuler Zeida's eyes. . . . The Shpuler Zeida asked whoever came there to be his witness and said to him, "You can attest to the fact that I never eat an evening meal. But tonight, because of my great love for this esteemed visitor for whom I have so much affection and respect and because of the tremendous joy and delight I take in his visit, am I eating together with him. I cannot contain myself for happiness!" The next morning they continued talking with love and great affection, for there was always great love between them until our master, z"l, moved from Medvedevka to Zlatapolia, which occurred about a year and a half after our master, z"l, returned from Eretz Yisrael. It was then that informants and scandal mongers went to the Shpuler Zaida and spoke so poisonously that the Shpuler Zaida became his enemy and the Evil One made him his instrument and the controversy led to the most terrible consequences. **Chayei Moharan #146**

(2.) ונהג הזקן בו כבוד גדול ביותר עד שנכנס רבנו ז"ל לזלאטיפאליע. . . . וזה היה כמו שנה ומחצה אחר שחזר רבנו ז"ל מארץ ישראל. חיי מוהר"ן קי"ד

The Shpuler Zaida treated [R. Nachman] with the greatest respect until our master, z"l, came to Zlatapolia . . . this was about a year and a half after our master, z"l, returned back from Eretz Yisrael. **Ibid. #114**

B.

. . . ויהי היום בשנת תק"ס ראה רבנו ז"ל . . . שהוא צריך לקבוע דירתו בקהלת זלאטיפאליע . . . [ובסוף השנה קודם ר"ה] ונסע . . . לזלאטיפאליע . . . וקבע דירתו שם . . . [ו]קבלו אותו אנשי הקהלה בכבוד גדול. . . . ויהי היום התפלל א' נעילה לפני העמוד ביום כפור שלא ברצון רבנו ז"ל ונשתקל מלולו באמצע התפלה ולא היה יכול לפתוח פיו בשום אופן עד שהוכרח להסתלק בחרפה גדולה ועמד אחר תחתיו . . . ואמר אז שהוא היה רוצה לעסוק אז בתפלתו אודות הפריפינאציע ואם אתם יודעים איך הס"מ עומד כנגד דבר שבקדושה ואיך הוא מתגבר למנוע ולבלבל ובא זה ועמד להתפלל ודחיתי אותו. ומחמת זה התרעם על רבנו ז"ל האיש הנ"ל והלך ונסע לק"ק שפאליע והלשיץ על רבינו ז"ל בפני הזקן הידוע דשם עד שעשה מחלוקת גדול על רבנו ז"ל. ומאז והלאה נתעורר המחלוקת הגדול מאד עד שכמעט כל העיר כולה חלקו על רבינו ז"ל וגודל עוצם המחלוקת שהיה עליו שם וגודל היסורין שהיו לו שם אי אפשר לשער ולספר כי ישב שם כמו על קוצים ממש. ואחר סוכות נסע לשם הזקן הנ"ל ופער פיו לבלי חוק עד שעשה שם מחלוקת גדול עליו. בתחלה היה לו אהבה עם רבנו ז"ל והיה הזקן כפוף ונכנע מאד לפניו אך מעת הנ"ל שנכנס רבינו ז"ל לזלאטיפאליע סמוך לגבולו שתי פרסאות וגם ע"י רבוי המלשינות כנ"ל ע"י זה נתעורר המחלוקת הגדולה עד שבדו עליו כזבים אשר לא עלתה על דעתו ורבינו ז"ל אמר שהוא מוכרח לישוב שם מן השמים כי הוא מתקן שם חטא של ירבעם בן נבט. . . . וישב שם שתי שנים רצופים וקרוב שם הרבה אנשים להשם יתברך. . . . ואמר שם תורות הרבה גבוהות ונוראות מאד. חיי מוהר"ן קי"ד

One day in the year 5560 (1800), our master, z"l, . . . decided that he needed to relocate to the community of Zlatapolia. . . . Towards the end of the year, right before Rosh Hashana, he traveled . . . to Zlatapolia . . . and relocated there. . . . The people of the community received him with great honor. . . . [On Yom Kippur of that year] the Neila

service was conducted by a certain person who did not meet the our master's approval. In the middle of the service, he became dumbstruck and, despite all efforts, couldn't open his mouth. He was forced to step down, to his great embarrassment, and someone else took his place. . . . [R. Nachman spoke at the meal, following the fast,] and said that he had wanted to concentrate his prayers to annul the Pripinatzia decrees (which the Russian government was planning that would have deprived Jews, who were land agents, of their livelihood). "If you only knew how Samael (Satan) was standing in the way of any holy endeavor and how he was successful in creating obstacles and turmoil! So, when this [unqualified] man got up to pray, I pushed him away." Because of this incident, the man became furious with our master, z"l, and traveled to the holy community of Shpola and denounced our master, z"l, before [R. Aryeh Leib], the Shpolar Zaida, until he initiated the great conflict with our master, z"l. It was then that the terrible conflict began and it reached the point where almost the entire town was opposed to our master, z"l. The enormous extent of the conflict and the suffering that he experienced are indescribable. It was akin to sitting on thorns. After Sukkos, the Shpolar Zaida traveled to Zlatapolia and spoke against [R. Nachman] without any restraint until he stirred up tremendous opposition against him. Prior to this, he had love for our master, z"l, and the Shpolar Zaida showed him much deference and was very submissive. However, now that our master, z"l, was within two parasangs (five miles) of him and also because of the tremendous slander, as was stated above, this precipitated tremendous opposition to [R. Nachman], to the extent that they fabricated the most unimaginable calumnies. [Despite all of this,] our master, z"l, said that he was forced to stay there by the will of Heaven, for he was remedying the sin of Yerovom ben Nevat (Kings I 2:25). . . . He remained there for two straight years and drew a large number of people closer to Hashem. . . . During this time, he delivered many awesome and elevated Torah discourses. **Chayei Moharan Ibid.**

C.

והגאון המפורסם משפטיבקע ז"ל קלל אלו המלשינים בקללות נמרצות ואמר בזו הלשון שישתרבב לשונם עד טבורם וכו' וכששמע רבנו ז"ל את המחלקת שהוא חולק עליו ואומר עליו דברים בדויים אשר לא עלו על דעתו אמר רבנו ז"ל צר לי מאד שמסרו זאת אליו וא"כ אמר שזה פרוש מה שאמר דוד (תהלים קי"ח) ואני אראה בשונאי כי לכאורה תמוה הלא דוד המלך ע"ה ידע ששואל הוא שונאו ואיך רצה לראות בנקמתו הלא השם יתברך אמר לו אלמלא אתה שואל והוא דוד וכו' (מ"ק טז:) אך כך אמר דוד רש"ע תן לי עינים שאוכל לראות בשונאי איך הוא עומד לידע באיזה מדרגה הוא עכשיו וע"י זה ידע בברור מדרגתו וכו'. חיי מוהר"ן קמ"ו

The renowned Gaon of Shepitevka, z"l, uttered terrible curses against those scandal mongers and said, "May their tongues hang down to their navels . . . (See Sotah 35a)" When our master, z"l, heard about the opposition against him and about the fantastic fabrications, the master, z"l, said that he was very pained that this [role] was given over to him. . . . **Ibid. #146**

D.

ובשנת תקס"ב בחודש אלול נכנס לברסלב ובא לכאן על שבת פ' כי תצא . . . [כשיצא מזלאטיפאליע בעת שכבר באו העגלות מברסלב . . . אמר כאן סבלתי תרתי גיהנם כי משפט רשעים בגיהנם שנים עשר חד ואני סבלתי יסורים כאן שתי שנים] . . . ופה ברסלב ישב

בשלוה מבני העיר כל ימיו אבל בעולם היה המחלוקת הולך ומתגבר וכל מה שקרב יותר אנשים להשם יתברך התגבר המחלוקת יותר אבל הוא ז"ל עשה את שלו ועלה בכל יום ובכל שעה ובכל רגע למעלות גבוהות ורמות אשר אין לשער כלל. ולולא שהתגבר הקטרוג על העולם עד שלא היה העולם כדאי לינוק מאור כזה ועמד וגנזו היה נתגלה גדולתו בעולם והיה מחזיר כל העולם אליו יתברך כי זה היה כל מגמתו תמיד כל ימי חייו ובזה עסק תמיד לזכות הרבים ולהוציאם מחשך לאור מאפלה לאור גדול. חיי מוהר"ן קט"ו

In the year 5562 (1802), in the month of Elul, [R. Nachman] arrived in Bratzlov. He came here for Shabbos, Parshas Ki Saitzai. . . . [When he left Zlatapolia, when the carriages had arrived from Bratslov, . . . he said, "I suffered here a double Gehinnom, for the judgment of the evil in Gehinnom is [only] for a period of twelve months and I have suffered here for two years.]. . . . Here in Bratzlov, throughout his stay, he lived in harmony with the town's people. But, everywhere else, the opposition grew ever stronger. The more that he would draw people closer to Hashem, the more the opposition would increase. But he continued with what he was doing and he kept on rising to greater and greater unimaginable spiritual heights. If not for the overpowering spiritual opposition waged against the world, which made the world unfit to draw from such a light and caused the radiance to be concealed, [R. Nachman's] greatness would have been revealed to the world and he would have brought them all back to Hashem. For his entire life's goal and constant concern was to benefit mankind and bring them out from darkness and into light. **Ibid. #115**

V. A Unique Master

A.

שמעתי מפיו הקדוש שאמר אני יכול עכשו לומר כל חכמי ישראל דומין עלי כקלפת השום (בכורות נח). רק שאין לי החוץ וחצי דבר איני רוצה לומר. חיי מוהר"ן ר"צ

I heard from his holy mouth the following, "I can now say, 'All of the sages of Israel, compared to me, are like the skin of a garlic' (See Bechoros 58a), except in my case there is no one that I can refer to as, 'with the exception of that person', and I don't want to make a half statement." **Ibid. #290**

B.

ובמדת ענוה התפאר עצמו מאד שהוא ענו בתכלית הענוה. ואמר שאין מי שזוכה לענוה באמת כי אם מי שהוא במדרגה זו שיכול לומר על עצמו שהוא ענו. כמו משה רבנו, עליו השלום, שכתב על עצמו (במדבר יב ג): "והאיש משה ענו מאד מכל האדם" וכו'. וכמו שמצינו בדברי רבותינו, זכרונם לברכה (סוטה מט:): שאמר רב יוסף (נהמן) "אל תתני ענוה דאיכא אנא". והוא זכרוננו לברכה, היה בבחינה זו והתפאר עצמו בעצם מעלתו במדת ענוה בתכלית הבטול לגמרי: שבחי מוהר"ן כ"ב

Regarding his humility, he would pride himself that he had reached the greatest level of humility and he would say that a person has not reached the level of true humility unless he can describe himself as being humble, just like Moshe . . . **Shivchei Moharan #22**

C.

והיה תמיד הולך ועולה ממדרגה למדרגה. אף על פי שזכה למדרגות גבוהות ונוראות מאד למעלה למעלה וכו', אף על פי כן מעולם לא היה מקרר דעתו בזה כלל, ותכף אחר כך היה לו לב נשבר והיה לו רחמנות גדול על עצמו בהכנעה גדולה וכו' כנזכר לעיל, עד שזכה למדרגה יותר גבוהה. וכך היה דרכו תמיד עד הסוף: וכמה וכמה פעמים היה דרכו שאמר שעתה אינו יודע כלל כלל, וכלל לא. ופעמים נשבע על זה שבאמת אינו יודע כלל אף על פי שביום הקודם ובשעה הקודמת גלה דברים עתיקים, אף על פי כן אחר כך אמר שאינו יודע כלל. ובענין זה היה חדוש גדול מאד מאד. ואמר בפרוש על עצמו שהתורה שלו הוא חדוש גדול מאד, אבל "האינו יודע" שלו הוא חדוש גדול ביותר. הינו ענין הנ"ל, כי בכל פעם היה דרכו לומר שעכשו אינו יודע כלל ועיין עוד מזה במקום אחר. שבחי מוהר"ן ל"ג

He would constantly rise from one level to the next. Even though he had already reached extraordinary levels, he would never be satisfied. Immediately afterwards, he would have a broken heart and would pity himself greatly with great submission, as is mentioned previously, until he would rise again to another level, even loftier than the last. This was the way of his entire life until the very end. He would often say that now I realize that I don't know anything at all. He would at times even swear that he didn't know anything at all, despite the fact that the previous day, or even previous hour he had revealed great secrets. In this respect he was extraordinarily unique (chidush). He even expressly said about himself that his Torah discourses are extraordinarily unique but his "not knowing" was even more extraordinary. . . . **Shivchei Moharan #33**

D.

(1) אמר איך אפשר שלא יחלקו עלי מאחר שאני הולך בדרך חדש שעדיין לא הלך אדם בו מעולם מזמן קבלת התורה וכו' אף על פי שהוא דרך ישן מאד אף על פי כן הוא חדש לגמרי. אמר אפילו אם היה הבעל שם טוב והאריז"ל וכו' בעולם לא היה יכול להשתוות עמי "וואלט ער זיך אויך ניט גיקאנט אויס גלייכען מיט מיר. מיט מיר גלייך אויס קומען." אמר יש בני אדם שאין מכירים אותי כלל וחולקין עלי ואמר שאיתא בזהר הקדוש (שמות י"ז) על פסוק "הבה נתחכמה לו", וכי תעלה על דעתך שפרעה הלך לכל אחד ואחד ואמר לו הבה נתחכמה אלא שהכניס בתוך לבבם וכ' עין שם. חיי מוהר"ן שצב-שצד

He said, "How could there not be opposition to me, for I have taken a new path which no man has ever traveled before from the time of the receiving of the Torah at Sinai until now. Even though it is actually a very old path, it is completely novel. He said, "Even if the Baal Shem Tov and the Arizal were alive today, they couldn't compare with me. . . . He said, "There are people who do not know me at all, yet they are still opposed to me." . . . **Chayei Moharan #392-394**

(2) . . . וכל צדיק קודם שמגיע למדרגתו יש עליו מחלוקת . . . אבל אני צריך שיהיה עלי מחלוקת תמיד כי אני הולך בכל פעם ובכל רגע מדרגא לדרגא. אלו הייתי עומד עכשו כמו בשעה הקודמת לא הייתי רוצה את עצמי כלל בזה העולם. חיי מוהר"ן ת"א

"Now every tzaddik before he can reach a new spiritual level must undergo opposition. . . . As for me, I need constant opposition for I am constantly moving up from one level to the next. If I would be standing on the same level that I did the moment before, I wouldn't want myself to be in this world at all." **Ibid. 401**

(3) פעם אחת היו אנשי שלומנו קובלים לפניו ואמר להם תאמינו לי שיש בידי כח לעשות שלוו' עם כל העולם שלא יהיה שום חולק עלי אבל מה אעשה שיש מדרגות והיכולות כאלו שאי אפשר לבא אליהם רק על ידי מחלוקת. . . . חיי מוהר"ן ת"ב

Once, some of our group were complaining to him that they found the opposition and persecution hard to bear. He responded, "Believe me that I have the power to make peace with the whole world, and then I wouldn't have any opposition. But what can I do? There are levels and spiritual palaces that are impossible to reach except through opposition." **Ibid. 402**

(4) בעת שהתפשטה שטתו של מורי ורבי . . . ושננתי לחסידינו דרכי רבינו שלא טוב לעפר ואפר להרבות בשמחה כמעשי חסידים אחרים ויותר טוב לדקדק במעשיו את השי"ת לעבוד בשמחה . . . אך בעצבון יאכל לחם התורה, האשימו אותו החסידים האחרים, ובראשם הזקן, לאוחז ח"ו בכת הנ"ל [הפראנקיסטים] ובשטת ש"צ, אם כי חף רבינו מפשע שטפלו על דרכו בקודש, וכמוהו גם אנכי תלמידו. הקדמה ס' כתב יד בשם "מגלת חסידי בראצלב" מתלמידו ר' נתן הובא בס' "קורות פאדאליא וקדמניות היהודים שם" למנחם נחום ליטינסקי, אודסא תרנ"ה עמ' 26-36 הובא בס' "חסידות ברסלב" למנדל פייקו' עמ' 57

At the time that the teachings of my master and teacher spread . . . and I taught our Chasidim the ways of our master that it is not good for man who consists of mere dust and ash to excessively engage in merry making as is the custom by other Chasidim, but rather it would be far better for them to be meticulous in their actions, i.e. they should serve Hashem with joy . . . but they should engage in Torah study with much seriousness, the other Chasidim, led by the Shpoler Zeida, charged him with the crime of being a member of that sect [of Frankists] and maintaining the belief in Shabbtai Tzvi. He, as well as I, his disciple, are innocent of these charges. **Preface to a manuscript said to be authored by R. Nosson, "Megilas Chasidei Bratzlov"**